

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 748/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Krutek, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 90/2008, za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 porušené boli.

2. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 250 € (slovom dvestopäťdesiat eur), ktoré im je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2017 doručená s'ťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „s'ťažovatelia“), zastúpených JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Krutek, ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo s'ťažnosti, z jej príloh a vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 22 Er 90/2008 vyplýva, že s'ťažovatelia sú v procesnom postavení oprávnených účastníkmi exekučného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 a (pôvodne) povereným súdnym exekútorom [REDACTED] so sídlom exekútorského úradu [REDACTED] (neskôr jeho nástupcom [REDACTED] so sídlom exekútorského úradu [REDACTED], pozn.) pod sp. zn. EX 345/08, predmetom ktorého je vymoženie zameškaného

výživného v sume 4 846,31 € a bežného výživného v sume 63,07 €, resp. 53,11 € mesačne od povinného [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „povinný“).

Sťažovatelia v sťažnosti doručenej ústavnému súdu namietali porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Svoju sťažnosť odôvodnili okrem iného takto:

«Dňa 19. 05. 2016 Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu podali Okresnému súdu Trnava... Návrh na zmenu exekútora zo dňa 19. 05. 2016... v exekučnej veci vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 22 Er/90/2008...

... Dňa 26. 10. 2016 bola PZ Sťažovateľov doručená Výzva zo dňa 18. 10. 2016, prostredníctvom ktorej Okresný súd Trnava požiadal o doloženie osobitného plnomocenstva od Sťažovateľa v rade 1, nakoľko tento nadobudol plnoletosť.

Dňa 03. 11. 2016 Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu v predmetnej veci predložili Okresnému súdu Trnava plnomocenstvo od Sťažovateľa v rade 1.

Z dôvodu, že v predmetnom konaní odo dňa 03. 11. 2016 nebolo doručené poverenie súdnemu exekútorovi [REDACTED] (ktorého sťažovatelia v návrhu na zmenu súdneho exekútora navrhli poveriť ďalším vykonávaním exekúcie, pozn.), bola v predmetnej veci dňa 30. 06. 2017 podaná Sťažnosť na prietahy v konaní...

Dňa 17. 07. 2017 bola PZ Sťažovateľov doručená Výzva zo dňa 17. 07. 2017, prostredníctvom ktorej Okresný súd Trnava požiadal o doloženie osobitného plnomocenstva od Sťažovateľky v rade 2, nakoľko táto nadobudla medzičasom plnoletosť.

Dňa 19. 07. 2017 Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu v predmetnej veci predložili Okresnému súdu Trnava plnomocenstvo od Sťažovateľky v rade 2.

Dňa 24. 07. 2017 bolo PZ Sťažovateľov doručené Vyjadrenie k sťažnosti zo dňa 19. 07. 2017... v ktorom Okresný súd Trnava uviedol nasledovné:

„Vašu sťažnosť považujem za čiastočne opodstatnenú, nakoľko súd dlhšiu dobu vo veci nevykonal relevantný úkon - za vzniknutú situáciu sa Vám ospravedlňujem, nezistil som

však subjektívne prietahy v konaní spôsobené pracovníkom tunajšieho súdu; situácia je spôsobená objektívnym stavom, keď Okresný súd Trnava v súčasnosti vybavuje 155.199 exekúcií, a je dlhodobo personálne nedostatočne obsadený.“

... Sťažovateľ v rade 1 je v súčasnej dobe evidovaný na Úrade práce v Trnave a Sťažovateľka v rade 2 navštevuje Pedagogickú a sociálnu akadémiu blahoslavenej Laury v Trnave. V súčasnej dobe je Sťažovateľka v rade 2 odkázaná na výživu jej matky... Nakoľko Povinný si už dlhodobo neplní svoju vyživovaciu povinnosť uloženú mu rozsudkom Okresného súdu Trnava... bol jej nútený výkon formou exekúcie jediným spôsobom, ako sa Sťažovatelia mohli domôcť svojho zákonného nároku.

... Máme za to, že prietahmi vyvolanými Okresným súdom Trnava došlo k porušeniu základného práva Sťažovateľov garantovaného v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, t. j. aby bola vec prerokovaná bez zbytočných prietahov. K uvedenému porušeniu základného práva Sťažovateľov došlo nečinnosťou Okresného súdu Trnava, kedy tento už viac ako 15 mesiacov nerozhodol o zmene exekútora v tak závažnej veci, ako je splnenie vyživovacej povinnosti Povinného voči Sťažovateľom.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er/90/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er/90/2008 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500,- €, ktoré je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500,- €, ktoré je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

5. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € na účet ich právneho zástupcu do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Uznesením sp. zn. II. ÚS 748/2017 z 20. decembra 2017 ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie v časti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a vo zvyšnej časti (namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 22 Er 90/2008 ústavný súd zistil nasledujúci priebeh napadnutého konania:

1. Dňa 13. mája 2008 súdny exekútor [REDAKOVANÉ] so sídlom exekútorského úradu [REDAKOVANÉ] podal v konaní ním vedenom pod sp. zn. Ex 345/08 okresnému súdu (v rámci chronológie napadnutého konania ďalej aj „súd“) žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, a to na základe návrhu na vykonanie exekúcie z 30. apríla 2008 v tom čase maloletých sťažovateľov zastúpených ich matkou na vymoženie zameškaného výživného v sume 146 000 Sk (4 846,31 €) a bežného výživného v sume 1 900 Sk (63,07 €), resp. 1 600 Sk (53,11 €) mesačne od povinného.

2. Dňa 19. mája 2008 okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 poverením č. 5207 073703 poveril súdneho exekútora [REDAKOVANÉ] vykonaním exekúcie v zmysle návrhu sťažovateľov ako oprávnených.

3. Dňa 2. decembra 2008 povinný podal námietky proti exekúcii.

4. Dňa 2. júla 2009 okresný súd uznesením (právoplatným 31. októbra 2009, pozn.) námietky povinného proti exekúcii zamietol.

5. Dňa 19. mája 2016 oprávnení podali návrh na zmenu súdneho exekútora, ktorým navrhli, aby namiesto súdneho exekútora [REDAKOVANÉ] so sídlom exekútorského úradu [REDAKOVANÉ] (nástupca pôvodne povereného súdneho exekútora [REDAKOVANÉ], pozn.) bol ďalším výkonom exekúcie poverený súdny exekútor [REDAKOVANÉ] so sídlom exekútorského úradu [REDAKOVANÉ]. Prílohou návrhu na zmenu súdneho exekútora bolo aj písomné splnomocnenie udelené matkou oprávnených (sťažovateľov) na jej právne

zastupovanie v predmetnom exekučnom konaní advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej konal advokát [REDACTED] (ďalej len „právny zástupca“).

6. Dňa 13. júna 2016 bola exekučná vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 pridelená novej zákonnej sudkyni [REDACTED].

7. Okresný súd prípisom z 18. októbra 2016 (doručeným 26. októbra 2016, pozn.) vyzval právneho zástupcu na predloženie písomného splnomocnenia na právne zastupovanie oprávneného [REDACTED] v predmetnom exekučnom konaní vzhľadom na to, že už nadobudol plnoletosť.

8. Dňa 3. novembra 2016 právny zástupca predložil súdu písomné splnomocnenie na právne zastupovanie oprávneného [REDACTED] v exekučnom konaní.

9. Prípisom z 5. decembra 2016 (doručeným 12. decembra 2016, pozn.) okresný súd vyzval súdneho exekútora, aby v súvislosti s návrhom na zmenu exekútora predložil súdu exekučný spis a vyčíslenie dovtedajších trov exekúcie.

10. Dňa 13. januára 2017 súdny exekútor doručil okresnému súdu exekučný spis vedený pod sp. zn. Ex 345/08, ako aj vyčíslenie dovtedajších trov exekúcie.

11. Dňa 30. júna 2017 právny zástupca podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, v ktorej namietal, že v čase podania sťažnosti stále nebolo okresným súdom rozhodnuté o návrhu na zmenu súdneho exekútora.

12. Dňa 17. júla 2017 okresný súd prípisom vyzval právneho zástupcu na predloženie písomného splnomocnenia na právne zastupovanie oprávnenej [REDACTED] v predmetnom exekučnom konaní, ktorá medzičasom taktiež nadobudla plnoletosť.

13. Dňa 17. júla 2017 právny zástupca predložil súdu písomné splnomocnenie na právne zastupovanie oprávnenej [REDACTED] v exekučnom konaní.

14. Dňa 26. októbra 2017 okresný súd uznesením č. k. 22 Er 90/2008-60 (právoplatným 22. novembra 2017) vyhovel návrhu sťažovateľov oprávnených na zmenu súdneho exekútora a ďalším vykonávaním exekúcie poveril súdneho exekútora [REDACTED] so sídlom exekútorského úradu [REDACTED].

Ústavný súd ešte pred predbežným prerokovaním vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľov. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu prípisom sp. zn. 1 Spr V/713/2017 z 30. októbra 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

„... je zrejmé, že súd vo veci konal v rámci svojich možností priebežne, s vynaložením úsilia o skončenie veci - vzhľadom ku skutočnosti, že Okresný súd Trnava v súčasnosti vybavuje 117.777 exekúcií, a je dlhodobo personálne nedostatočne obsadený (dĺžka konania je teda spôsobená objektívnym stavom), sa môže zdať doba medzi vykonávaním jednotlivých úkonov dlhá, čo však nie je možné pripísať na vrub konajúceho súdu.

Je potrebné tiež zdôrazniť, že v súčasnosti (ale ani v predchádzajúcom období) nie je a nebolo možné konštatovať u sťažovateľov stav dlhotrvajúcej právnej neistoty, nakoľko ich vec (vymáhanie výživného) mala byť a aj bola riešené predchádzajúcim súdnym exekútorom (do rozhodnutia o jeho zmene na návrh oprávnených/sťažovateľov).

Sťažnosť nepovažujem za dôvodnú, nezistil som subjektívne prietáhy v konaní, ktoré by boli spôsobené sudcom alebo pracovníkom tunajšieho súdu.“

Po prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd na prípadné doplnenie pôvodného vyjadrenia k sťažnosti. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 Spr V/713/2017 z 22. januára 2018, v ktorom uviedol v podstate totožné skutočnosti ako vo svojom prípise z 30. októbra 2017.

Predseda okresného súdu v prípisoch sp. zn. 1 Spr V/713/2017 z 30. októbra 2017 a z 22. januára 2018 a právny zástupca sťažovateľov v podaní z 30. januára 2018 ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd preto v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa v posudzovanej veci (v časti, ktorá bol a prijatá na ďalšie konanie, pozn.) domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v súvislosti s ich návrhom na zmenu súdneho exekútora.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, pričom v obsahu týchto práv neexistuje zásadná odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Požiadavka reálneho naplnenia základného práva účastníka (resp. strany) konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote sa vzťahuje nielen na konanie prvostupňového súdu (súdu prvej inštancie), ale aj na konanie odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej na konanie v správnom súdnictve, ako aj na konanie o výkon rozhodnutia, pričom sa vždy prihliada aj na povahu daného konania. Tento právny názor ústavného súdu vychádza z toho, že ani ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v civilných a trestných veciach nevynímajú z povinnosti konať bez zbytočných prietáhov žiadnu právnu vec, v ktorej má byť poskytnutá súdna ochrana (m. m. I. ÚS 56/02, II. ÚS 3/2015 a iné).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že v rámci napadnutého exekučného konania, ktorého predmetom je vymáhanie zameškaného a bežného výživného, išlo v posudzovanom prípade o namietané prietahy v časti konania, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o návrhu oprávneného na zmenu súdneho exekútora povereného vykonávaním exekúcie podľa § 44 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti

(Exekučného poriadku) v znení účinnom do 31. marca 2017. Ide o štandardnú súčasť exekučného konania, ktorá si nevyžaduje žiadne skutkovo ani právne náročné posúdenie. Zložitosť veci preto ústavný súd v danom prípade nepovažuje za skutočnosť, ktorá by prispela k celkovej dĺžke namietaného postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

2. Správanie sťažovateľov v procesnom postavení oprávnených v napadnutom exekučnom konaní (v súvislosti s ich návrhom na zmenu súdneho exekútora, pozn.) je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd po preskúmaní vyžiadaného spisu okresného súdu konštatuje, že z jeho obsahu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že správanie sťažovateľov ako oprávnených v podstatnej miere ovplyvnilo dĺžku rozhodovania okresného súdu v napadnutom konaní o návrhu sťažovateľov na zmenu súdneho exekútora. Skutočnosť, že k predmetnému návrhu sťažovateľov nebolo priložené splnomocnenie udelené [REDAKOVANÉ] právnomu zástupcovi, hoci v čase podania návrhu už bol plnoletý, a teda spôsobilý v napadnutom konaní procesne konať sám (bez zastúpenia zákonným zástupcom), nemala podľa názoru ústavného súdu osobitnú relevanciu vo vzťahu k možnosti okresného súdu postupovať vo veci plynulo.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd v rámci uvedeného kritéria v prvom rade poukazuje na povahu napadnutého konania (exekučné konanie), v ktorom (exekučný) súd vykonáva úkony v zásade len na návrh účastníkov. V danom prípade sťažovatelia v procesnom postavení

oprávnených podali 19. mája 2016 návrh na zmenu súdneho exekútora, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením 26. októbra 2017 (tak, že návrhu vyhovel a ďalším vykonávaním exekúcie poveril sťažovateľmi navrhnutého súdneho exekútora). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 44 ods. 10 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017) podľa ktorého oprávnený môže kedykoľvek v priebehu exekučného konania aj bez uvedenia dôvodu podať na príslušný okresný súd návrh na zmenu exekútora, pričom súd rozhodne o zmene exekútora do 30 dní od doručenia návrhu oprávneného na zmenu exekútora. V posudzovanej veci od návrhu sťažovateľov do rozhodnutia okresného súdu o ňom uplynulo viac ako 17 mesiacov. Z obsahu vyžiadaného spisu, ako ani z vyjadrení predsedu okresného súdu doručených ústavnému súdu pritom nevyplýva žiadny relevantný dôvod, ktorý by ospravedlňoval také značné prekročenie zákonom ustanovenej lehoty na vydanie rozhodnutia okresným súdom.

Vychádzajúc z okolností posudzovanej veci ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní možno hodnotiť ako neefektívny a zdĺhavý (výzva [REDAKOVANÉ] na predloženie splnomocnenia pre advokáta po viac ako piatich mesiacoch od podania návrhu; výzva [REDAKOVANÉ] s rovnakým obsahom, hoci tá v čase podania návrhu bola maloletou riadne zastúpenou zákonným zástupcom; najmä však rozhodnutie o návrhu po viac ako 17 mesiacoch po jeho podaní). Negatívny dopad postupu okresného súdu na práva sťažovateľov je podľa názoru ústavného súdu zvýraznený aj povahou predmetu samotnej exekúcie (vyoženie výživného) a s ňou súvisiacim významom napadnutého konania pre sťažovateľov ako oprávnených. Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou predsedu okresného súdu, že ich právna istota postupom okresného súdu v napadnutom konaní nebola narušená, keďže exekúciu do rozhodnutia o ich návrhu na zmenu exekútora mohol a mal viesť pôvodne poverený exekútor. Z príslušného ustanovenia Exekučného poriadku (§ 44) v znení účinnom v rozhodnom čase totiž vyplývalo právo oprávneného aj bez uvedenia dôvodu navrhnúť zmenu exekútora, čomu zodpovedala povinnosť exekučného súdu (bez potreby bližšieho skúmania veci) o tomto návrhu rozhodnúť do 30 dní odo dňa jeho podania.

Vo vzťahu k argumentácii predsedu okresného súdu, ktorý vo svojich vyjadreniach k sťažnosti adresovaným ústavnému súdu poukazoval na vysoký počet exekučných vecí, dlhodobú nedostatočnú personálnu obsadenosť okresného súdu a neexistenciu „subjektívnych prietahov“ (spôsobených dôvodmi na strane konkrétneho sudcu, resp. zamestnanca okresného súdu) v posudzovanej veci, ústavný súd uvádza, že v podobných súvislostiach už viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálnu kapacitu príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, posudzuje postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu (resp. zamestnanca súdu) vybavujúceho danú vec. Aj za konanie konkrétneho sudcu, resp. zamestnanca súdu totiž (v kontexte požiadavky reálneho naplnenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) nesie v konečnom dôsledku zodpovednosť príslušný súd ako orgán verejnej moci, ktorého povinnosťou bolo poskytnúť účastníkom (stranám) konania účinnú súdnu ochranu. V tomto zmysle preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti, ktorou sú namietané zbytočné prietahy v súdom konaní, v zásade nemožno robiť rozdiel medzi tzv. objektívnymi a subjektívnymi dôvodmi prietahov (m. m. I. ÚS 6/06).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 Er 90/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy, ako aj ich práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže v posudzovanej veci bolo v čase meritórneho prejednávania sťažnosti sťažovateľov ústavným súdom o ich návrhu na zmenu súdneho exekútora okresným súdom v napadnutom konaní už právoplatne rozhodnuté, bolo už bez právneho dôvodu prikazovať okresnému súdu konať vo veci sťažovateľov bez zbytočných prietahov, a preto ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovatelia sa v posudzovanej veci domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 € každému z nich. Svoj návrh na jeho priznanie odôvodňujú najmä takto:

„Máme za to, že prieťahmi vyvolanými Okresným súdom Trnava došlo nielen k porušeniu základného práva Sťažovateľov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ale aj ku zhoršeniu ich životnej úrovne, nakoľko suma predstavujúca zmeškané výživné je vo výške viac ako 5.000,- EUR je sumou, ktorej výpadok je viac než spôsobilý vážni ovplyvniť životnú úroveň Sťažovateľov.

Výšku finančného zadosťučinenia vzhľadom na druh nesplnenej právnej povinnosti Povinného navrhujeme vo výške 500,- EUR v prospech Sťažovateľa v rade 1 a 500,- EUR v prospech Sťažovateľka v rade 2.“

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti preskúmvanej veci, najmä celkovú dĺžku napadnutého konania v kontexte jej právnej a skutkovej nenáročnosti, neefektívny postup okresného súdu v posudzovanej veci, ako aj význam predmetu napadnutého konania pre sťažovateľov (vymoženie výživného v ich prospech), ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade zodpovedá požiadavkám spravodlivosti a primeranosti priznanie finančného zadosťučinenia každému zo sťažovateľov v sume po 250 € (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia si v sťažnosti uplatnili nárok na náhradu trov konania spojených s ich právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom v celkovej sume 312,34 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Uplatnená náhrada trov pozostáva z odmeny za každý úkon právnej služby vo výške 147,33 €, z režijného paušálu za každý úkon vo výške 8,84 € a z 20 % DPH v sume 62,47 €.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal im úhradu trov konania v sume vyčíslenej ich právnym zástupcom v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2018